

Utcák, terek, emléktáblák

Emlékezés Margócsy Józsefre

A Magy Rádió Nyíregyházi Stúdiója 1952. december 3-tól – elsőként a vidék Magyarországon – sugárzott önálló rádióműsort 52 éven át, napra pontosan 2007. június 30-ig. Az eltelt öt évtized alatt méltán kapta a nevet, a Nyíregyházi Rádió. A nem a legtisztább hanghatású 540-es, vagy később az 1240-es középhullám a Borbányai Adóállomástól jó néhány tíz kilométerre mégis jó minőségben volt hallgatható.

A stúdióban dolgozó riporterek, szerkesztők többsége a Nyíregyházi Főiskolán szereztek diplomát és készítették jó szakmai felkészültséggel riportjaikat, interjúikat. Ebből az is következett, hogy a megye, sőt még a debreceni tanárok közül is sokan örömmel vették a megszólalási lehetőséget.

Dr. Margócsy József – Jócó bácsi – szinte állandó vendége volt a stúdiónak, akit én itt ismertem meg, mivel Debrecenben szereztem diplomát, de azt nagyon hamar rögzítettem magamban, hogy Jócó bácsi főleg a humán tudományokban igen magas fokú ismeretekkel rendelkezik. Az pedig egyenesen lenyűgözött, amikor Ágoston István szerkesztővel, majd stúdióvezetővel elkezdtek rádiósorozatot, amely az „Utcák, terek, emléktáblák” címet kapta.

Mit tettek ők ketten együtt? Elkezdtek sétálni a városban, először csak a belvárosban, hiszen Jócó bácsi szinte órákat tudott mesélni az akkori Vöröshadsereg, ma a Szent István utcáról, magáról arról az udvarról és épületről, amelyben a rádió stúdió is létezett, hiszen az volt a Krúdy családé is, volt tudószanatórium is. De egy picit adalék, hogy milyen apróságnak tűnő helyről, mint a valamikori Sas kocsmá – ma presszó a kiírás szerint – és az oda látogató színes forgatagról. Ha már Krúdyt említettem, bizony a születési helye sem volt korábban egyértelműen kimondva, mert a rádió épületében és annak udvarán nevelkedett, de a fentebb lévő házban született, amit ma már emléktábla hirdet.

Nagyon szívesen beszélt a városháza környékén történekről, hogy 1855-ben hogyan hoztak rendeletet a házbirtokkal nem rendelkező városi tisztviselők érdekében, de nem volt egyszerű, mert ezen örökösök határait tisztázni kellett és azonnal adta magát a kifejezés a séta során, amit ma úgy ismerünk, hogy Örökösöldi lakótele

Jócó bácsi érthetően, sőt a rádióhallgató maga elé képzelhette, ha valamelyest ismerte a területet, hogy a záhonyi vasútvonal, a pazonyi és orosi határok által bezárt rész.

Megmondom őszintén ettől részletesebben mondta el, mert az is kiderült, hogy a Korányi Frigyes út valamikor Kemecei út volt és ez a negyedik oldal határa volt.

Szívesen mesélt a régi korok városvezetőiről is ebben a sorozatban, csak egyet említek Meskó Ferencet, akinek egyik legfeltehetősebb feladata volt a város vasládájának és

annak tartalmának megőrzése, amelyben a legfontosabb okmányokat, pecséteket őrizték, illetve azt az érdempénzt, amelyet II. Ferenc császár adományozott. A rajta lévő felirat magyarul így hangzott: törvényt és hűséggel.

Sajnos ma már ez az ereklye nincs meg.

A rádiós sorozatban szívesen beszélt Nyíregyháza értelmiségének kialakulásáról. Ez azért volt fontos, mert a szorgalmas tirpákok, akik a bokortanyákban élték hétköznapjaikat, a hétvégeken, illetve az ünnepnapokon bent a városban a szép polgári lakásukban voltak, ahol kvaterkáltak, olvastak, beszélgettek.

Nos, itt említettek az egyik rögzített beszélgetésben - sajnos a Nyíregyházi Stúdió leszerelésekor az archívumot elvitték nem tudni hova – az első értelmiségi társulást is megemlítette, amely az olvasással jött létre, sőt a neve is Magyar Olvasó Társaság. Első cikkely: tagja lehet minden tisztességes karakterű, a hazai literatúrát kedvelő férfiú... nem folytatom. Mindez a társaság 1832-ben ténylegesen is megalakult, első elnöke Inczedy György volt, de ebben az évben alakult meg a Casinó Egyesület is. Tagjai között találunk ügyvédeket, kereskedőket, gazdálkodókat, katonatiszteket és nem helybéli földbirtokosokat is.

Nem sorolom fel mi mindenről mesélt Margócsy József, Ágoston István mikrofonja előtt, s később csatlakozott hozzájuk dr. Németh Péter is, a Jósa András megyei múzeum főigazgatója, de azt nem tudom kihagyni, hogy itt tudtam meg, hogy Sóstón volt visszhang. 10-12 szótagot lehetett visszahallani, de ez akkor volt, amikor a szódaház hosszú fala még állt és csak a megfelelő helyről való kiáltás volt sikeres.

A szódaház ne tévesszen meg senkit, nem szikvíz üzembről van, hanem a szikából főztek szódát, amit aztán mosásra használtak.

A Sóstó vizét, mint a bujtosit, vagy az ököritőt fürdésre is használták az emberek. A bujtosi még meg van, de az ököritői, mint fürdőhely lassan a feledés homályába merül.

Férfi társaimnak mondom, hogy ebben az időben a hölgyek Katona József fűzőmester készítőnél sorra készítették a testre szabott kötött fürdőruhákat, s bizony akkor sem voltunk másképpen összerakva, megfordultak utánuk a snájdig fiatal emberek.

Ezzel a kis írással, visszaemlékezéssel azt akartam érzékeltetni mi minden volt a „tarsolyában” Jocó bácsinak, természetesen a sok-sok ismeret megszerzéséhez a megyei levéltár is hathatósan hozzájárult, csak kellett egy ember, aki időt áldozott a korabeli dokumentumok átolvasására, feldolgozására. Született is a rádiós sorozatból öt könyv, amelynek forgatása olyan ismeretekkel gazdagítja az utókort, ami ha nem születik meg, szegényebbek lennének, s mivel a Nyíregyházi Stúdió hangfelvételei eltűntek, ennyi legalább megmaradt. Hála dr. Margócsy Józsefnek.

Mátészalka, 2019. május 6.

Zsoldos Barnabás volt stúdióvezető

